

FRÁSÖGN*af 42. fundi þingmannanefndar EES í Reykjavík 26. mars 2014*

Fundur þingmannanefndar EES fór fram í tónlistar- og ráðstefnuhúsinu Hörpu. Evrópuþingmaðurinn Pat the Cope Gallagher og norski þingmaðurinn Svein Roald Hansen stýrðu fundinum. Helstu dagskrármál hans voru framkvæmd EES-samningsins, málefni innri markaðarins, loftslags- og orkumál, umhverfismál sjávar, sameiginlegt evrópskt fjármálaeftirlit og fríverslunarviðræður ESB og Bandaríkjanna. Af hálfu Íslandsdeildar þingmannanefnda EFTA og EES sóttu fundinn Guðlaugur Þór Þórðarson, formaður, Árni Páll Árnason, Bjarkey Gunnarsdóttir, Vilhjálmur Bjarnason og Willum Þór Þórsson auk Stígs Stefánssonar og Þrastar Freys Gylfasonar ritara.

Á fundinum var fulltrúum stofnana ESB og EFTA að venju boðið að hafa framsögur í umræðum um þróun og framkvæmd EES-samningsins. Til máls tóku Antonius Valvianos sendiherra fyrir hönd formennsku ESB í EES-ráðinu og Niels Engelschiøn fyrir hönd EFTA og Gianluca Grippa fyrir hönd ESB í sameiginlegu EES-nefndinni, og Oda Helen Sletnes, forseti Eftirlitsstofnunar EFTA (ESA). Í umfjöllun þeirra komu m.a. fram áhyggjur af töfum sem hafa orðið á innleiðingu EES-gerða í EFTA/EES-ríkjunum. Regluleg samantekt sem mælir innleiðingarhalla allra ríkja EES hefur leitt í ljós að staða EFTA/EES-ríkjanna hefur versnað mjög á undanförunum misserum. Ísland og Noregur hafa mestan innleiðingarhalla og ekki er útlit fyrir að staða ríkjanna batni í næstu samantekt sem kemur út í maí. Varðandi Ísland var undirstrikað að á þessum vanda væri tekið í Evrópustefnu stjórnvalda sem kynnt var fyrr í mánuðinum og að áætlun hefði verið lögð fram um að vinna á hallanum. Fram kom að 600 gerðir bíða þess að verða teknar upp í EES-samninginn og áhersla sé lögð á að fækka þeim til muna á yfirstandandi ári og því næsta. Guðlaugur Þór Þórðarson benti á að munur væri á innleiðingu og framfylgni og því ætti ekki einungis að einblína á hið fyrrnefnda. Ljóst væri að ákveðin ríki Suður-Evrópu innleiddu gerðir innri markaðarins af krafti en fylgdu þeim ekki endilega út í hörgul. Sletnes kannaðist við umræðuna um að ESA væri kaþólskari en páfinn í því að knýja á um að reglum innri markaðarins væri framfylgt en sagði samanburð á eftirliti framkvæmdastjórnar ESB í ESB-ríkjunum annars vegar og ESA í EES/EFTA-ríkjunum benti ekki til að svo væri. Þá fjallaði Guðlaugur Þór um þróunarsjóð EFTA sem ætlað er að stuðla að jöfnuði og styðja félagslega þróun innan nýrra aðildarríkja ESB. Lagði Guðlaugur Þór áherslu á að framlög í þróunarsjóðinn hefðu upphaflega verið veitt af fúsum og frjálsum vilja við gerð EES-samningsins og að ekki væri um skylduframlög að ræða sem framlengja skyldi með sjálfvirkum hætti. Árni Páll Árnason ræddi gjaldeyrishöft á Íslandi sem brjóta í bága við EES-samninginn. Sagði hann Ísland eiga tvo kosti í gjaldeyrismálum, upptöku evru með aðild að ESB eða áframhaldandi notkun krónunnar sem þyrfti þá sérstakra stuðningsaðgerða við skv. greiningu Seðlabankans sem tæplega stæðust ákvæði EES-samningsins um frjálsa fjármagnsflutninga. Velti Árni Páll upp hvort íslensk stjórnvöld hefðu átt viðræður við ESA um hvers konar takmarkanir varðandi fjármagnsflæði gætu staðist EES-samninginn til lengri tíma.

Skýrsla um innri markaðinn var lögð fram á fundinum og voru Evrópuþingmaðurinn Catherine Stihler og Guðlaugur Þór Þórðarson framsögumenn hennar af hálfu ESB og EFTA. Í máli sínu lagði Stihler áherslu á að virkni innri markaðarins væri aðeins tryggð með samræmdu lagaumhverfi og því væri það afar mikilvægt að EES-gerðir væru innleiddar hratt og vel í öllum aðildarríkjum. Guðlaugur Þór sagði virkan innri markað og frjáls viðskipti öllum til hagsbóta en varaði við því að reglugerðafargan á markaðnum gæti haft íþyngjandi áhrif, sérstaklega fyrir smá og meðalstór fyrirtæki. Reglugerðartillögur framkvæmdastjórnar ESB, sem væru settar fram í góðri trú, gætu því miður haft þveröfug áhrif og dregið úr

samkeppnishæfni innri markaðarins í hnattrænu samhengi. Það væri alvarlegt mál nú þegar markaðir heimsins yrðu æ samþættari með fríverslunarsamningum. Þá lagði Guðlaugur Þór áherslu á að þótt mikilvægt væri að innleiðing EES-gerða væri hröð væri einnig mikilvægt að stofnanir í EES/EFTA-ríkjunum hefðu tíma og svigrúm til að fylgjast með, greina og hafa áhrif á gerðirnar.

Í umfjöllun um umhverfismál sjávar gerði Pat the Cope Gallagher stutta grein fyrir sjávarútvegsgeiranum innan ESB í víðum skilningi, þ.e. sem snýr að auðlindanýtingu, flutningum, þjónustu í landi, fiskeldi o.s.frv. Í máli hans kom fram að um 3 milljónir starfa teljast innan geirans sem stendur frammi fyrir ýmsum vanda, m.a. er varðaði árstíðarbundnar sveiflur, umhverfismál, niðurgreiðslur og ófullnægjandi rekstrarafkomu. Vilhjálmur Bjarnason fór yfir sjávarútvegsgeirann á Íslandi og mikilvægi hans í hagkerfinu. Auk þess að fjalla um hefðbundnar fiskveiðar ræddi Vilhjálmur möguleika í fiskeldi, þar sem búist er við miklum vexti á næstu tveimur áratugum, og þann hátæknigeira sem þróast hefur í sjávarútvegsklasnum hérlandis. Þar er bæði um að ræða líftæknifyrirtæki sem nýta hráefni hafsins við framleiðslu sína og iðnfyrirtæki eins og Marel sem er leiðandi á alþjóðamarkaði í þróun hátæknibúnaðar fyrir matvælaíðnaðinn.

Þá var fjallað um sameiginlegt fjármálaeftirlit ESB og flutti Dóra Sif Tynes, yfirmaður lagaskrifstofu EFTA, framsögu. Sameiginlegt fjármálaeftirlit er viðbragð við fjármálakreppunni og er ætlað að tryggja samræmdar reglur í rekstri fjármálafyrirtækja á innri markaðnum og samræmd viðbrögð við bankakreppum. Fjármálaeftirlitið mun hafa umboð til að rannsaka ófullnægjandi framfylgni regluverks um starfsemi fjármálafyrirtækja af hálfu stjórnvalda í einstökum aðildarríkjum; taka ákvarðanir gagnvart eftirlitsstofnunum eða einstökum fjármálafyrirtækjum þegar neyðarástand skapast; miðla málum í deilum eftirlitsstofnana í málum sem tengjast fjármálastarfsemi þvert á landamæri; og vera Evrópuþingi, ráðherraráði og framkvæmdastjórn ESB til ráðgjafar. Unnið er að því að finna leið til þess að samræma sameiginlegt fjármálaeftirlit tveggja stoða kerfi EES-samningsins. Stjórnskipulega er það ótækt af hálfu EES/EFTA-ríkjanna að framselja vald til inngrípa í fjármálamarkaði til stofnana sem EES/EFTA-ríkin eiga ekki aðild að.

Þá var lögð fram á fundinum sérstök skýrsla um orku- og loftslagsmál fram til ársins 2030. Framsögumenn hennar voru Evrópuþingmaðurinn Catherine Stihler, í fjarveru Paul Rübig, og norski þingmaðurinn Irene Johansen. Í skýrslunni er fjallað um tillögur framkvæmdastjórnar ESB um loftslags- og orkustefnu frá 2020 til 2030 sem kynntar voru í janúar sl. Það er meðal annars gert ráð fyrir að árið 2030 verði losun gróðurhúsalofttegunda 40% minni en árið 1990, og að hlutur endurnýjanlegrar orku í orkubúskap Evrópu nái 27%. Í tilefni af skýrslunni skipulagði Íslandsdeild þingmannanefndar EFTA og EES málstofu í samvinnu við Landsvirkjun og Reykjavík Geothermal. Ragna Árnadóttir og Björgvin Sigurðsson kynntu starfsemi Landsvirkjunar auk þess að fara yfir orkulandslag á Íslandi og möguleika á tengingu við orkunet Evrópu með sæstreng til Skotlands. Grímur Björnsson kynnti Reykjavík Geothermal og fór yfir möguleika á aukinni nýtingu jarðvarma á alþjóðavísu.

Christina Stihler gerði stuttlega grein fyrir viðræðum ESB og Bandaríkjanna um fríverslunarsamning sem hófust í júlí sl. Viðræður munu snúa að markaðsaðgangi er varða lækkun og niðurfellingu tolla, upprunareglur, þjónustuviðskipti, fjárfestingar og opinber innkaup.

Frekari upplýsingar fást á vefsíðunni www.efta.int og á nefndasviði.